

THULE-ESKIMOERNES ISBJØRNEJAGTER

Af *Chr. Vibe*

Isbjørnen kan træffes overalt i Thule-distriktet. Man kan møde den på indlandsisen, på land, på den kystfaste vinteris og på drivisen i Baffin Bugt, Smith Sund og Kane Bassin – og ligeledes overalt langs kysten af Ellesmere Island og på drivisen udenfor den canadiske kyst.

Personer, der har boet i Thule-distriktet i en menneskealder, anslår den årlige fangst af isbjørne til 15–25 bjørne. Det er sjældent, at der fanges flere.

Hvert år skydes enkelte bjørne indenfor en dagsrejse fra bopladserne. Disse bjørne træffes tilfældigt og som regel tidligt på foråret, hvor bjørnene er på vandring mod nord. Men bjørn kan træffes på alle tider af året.

Den egentlige bjørnejagt foregår langt borte fra de beboede pladser. I marts, april og maj drager jægerne ud på denne jagt, hvis hovedformål er at skaffe bjørneskind til vinterbukser. En sådan jagtrejse varer 2–6 uger eller mere.

Thule-eskimoerne har fra gammel tid haft fem vigtige fangstfelter for bjørn: 1) Den kystfaste is i Melville Bugt, 2) Drivisen i Baffin Bugt 4–5 dagsrejser syd for Kap York, 3) Isranden nord for Smith Sund, 4) Den nordlige del af Kane Bassin tæt ved Washington Land og 5) Den kystfaste is og drivisen øst for Ellesmere Island på strækningen Pim Island – Coburg Island.

Jagten drives udelukkende med hundeslæde. Snescooter bruges ikke af den indfødte befolkning.

I de centrale dele af Melville Bugt er jagt fra motorbåd forbudt. Herudover gælder ingen fredningsbestemmelser for bjørn for distriktets fastboende befolkning. Tilrejsende danske og udlændinge må ikke drive bjørnejagt.

For jagten langs østkysten af Ellesmere Island gælder særlige bestemmelser ifølge overenskomst med de canadiske myndigheder.

1) *Isbjørnen i Melville Bugt.*

I Melville Bugt mellem Kap Melville i nord og Kap Seddon i syd har isbjørnen et vigtigt yngleområde. Her har man jævnligt fundet hi. Disse har som regel ligget

flere hundrede meter fra kysten og højt oppe i fjeldet. I samme område har man hyppigt truffet moderbjørne med små unger, som regel 1 eller 2, i sjældne tilfælde 3. Moderbjørnene søger i maj ud i drivisen med deres unger. Hvornår og hvor, de søger til land igen, vides ikke. Tidligere, da der var en fast årlig postslædeforbindelse mellem Thule og Upernavik, blev der drevet ivrig bjørnejagt i Melville Bugt. Jagten her er nu i aftagende. Den overstiger i øjeblikket næppe 5-10 bjørne årligt, hvoraf nogle skydes af jægere fra Thule-distriktet, andre af jægere fra Upernavik-distriktet.

I de indre dele af Melville Bugt ligger ofte dyb sne. Grænsen mellem fastisen og drivisen ligger mange steder henved 20 miles fra land eller mere. Drivisen blæses ofte udefter af vinden, men driver ind igen, når vinden skifter.

2) Isbjørnen i drivisen i Baffin Bugt.

Drivisen i Baffin bugt er opholdssted for et ukendt antal isbjørne, der i det tidlige forår søger her ud både fra Ellesmere Island og fra Nordvestgrønland. Jægere fra Thule-distriktet kører hvert år i maj med hundeslæde 4-5 dagsrejser ud i drivisen ret syd for Kap York for at drive bjørnejagt. De kommer derved i drift med isen, men da denne før eller senere driver tilbage igen, generer det dem ikke. Udbyttet plejer at være 5-6 bjørne årligt, og dette er som regel gamle bjørne. 1967 blev her skudt 4 dyr (3 gamle hanner og 1 yngre han).

Hvornår og hvor, disse bjørne går i land igen, vides ikke. Drivisen driver i løbet af sommeren over mod Baffin Island og sydpå. I visse somre driver al isen bort fra Baffin Bugt, men det kan også ske, at den bliver liggende sommeren over.

3) Isbjørnen langs isranden i Smith Sund.

I Smith Sund er der altid åbent vand vinteren igennem. Den landfaste is udgør kun en smal bræmme langs de grønlandske og canadiske kyster. Her kan jævnligt træffes bjørn, især gamle bjørne, som antages at opholde sig her en del af mørketiden. Isen brydes jævnligt, og ny is dannes hele tiden. Ringsælen har åndehuller i isen vinteren igennem, og bjørnen opsøger disse.

Det er navnlig hvalros- og sælfangere fra bopladserne Neqé, Siorapaluk og Kanaq, der nu og da lægger slæderuten nord om Etah i håb om en hurtig og let bjørnejagt langs isranden i Smith Sund.

4) Isbjørnen i den nordlige del af Kane Bassin.

På sydvestkysten af Washington Land, omkring Kap Colhoun, ligger et vigtigt strømsted, hvor vandet er i bevægelse vinteren igennem og derfor altid åbent. Så-

Foto: Chr. Vibe.

*Storfangeren Kutsikilsoq med sin sønnesøn;
begge i nye isbjørneskindbukser.*

danne steder kan man være sikker på at finde ringsæl, der ligeledes plejer at holde til i tidevandsrevnerne omkring de talrige, strandede isbjerge i den nordlige del af Kane Bassin tæt ved Humboldt Bræen. Begge disse steder er fra gammel tid berømte bjørneterræner.

I årene efter 1920 er eskimoerne fra Thule regelmæssigt rejst herop i marts-maj for at drive bjørnejagt. Udbyttet har udgjort fra få til 10-15 dyr om året. Bjørnene

her var i alle størrelsesgrupper, og moderbjørne med unger blev jævnlige truffet. De største fangster blev gjort i årene 1930-50.

Efter ca. 1950 har bjørnejagten i Kane Bassin givet ringe udbytte. 1966 blev kun skudt en bjørn, og 1967 vendte 3 slædehold tilbage fra området uden at have set bjørn.

Årsagen til de svigtende bjørnejagter i Kane Bassin må søges i, at naturforholdene har ændret sig. For nogle år siden drev isfjeldene bort fra bankerne i den nordøstlige del af bassinet, måske som resultat af usædvanlig kraftigt højvande. Derved har sælerne mistet de altid sikre vintertilholdssteder omkring isbjergene. Desuden er klimaet blevet koldere og vinterisen tykkere. Sommeren 1966 brød isen i Kane Bassin slet ikke op, og sælen bryder sig ikke om at gå op gennem gammel vinteris. Den har delvis forladt området, og isbjørnen har gjort det samme.

Bjørnene fra Kane Bassin antages nu at opholde sig længere mod syd langs østkysten af Ellesmere Island, hvor Thule-eskimoerne herefter har et af deres vigtigste fangstfelter.

5) Isbjørnen ved østkysten af Ellesmere Island.

Da bjørnejagten i Kane Bassin begyndte at svigte, søgte Thule-eskimoerne over til deres gamle fangstfelter ved østkysten af Ellesmere Island. Her synes bjørnene at være blevet mere talrige i de senere år. Jagten drives især langs isranden udfor kyststrækningen mellem 77° og 78° nordlig bredde.

De grønlandske jægere har af den canadiske regering fået tilladelse til at passere visse forbjerger på canadisk område på deres vej til og fra bjørnefelterne. Jagten må dog kun foregå udenfor canadisk søterritorium, og da skindene skal føres tilbage via kystisen, må de canadiske fredningsregler overholdes. Dette vil sige, at moderbjørne med unger ikke må skydes. Der har været et enkelt tilfælde, hvor denne regel er blevet overtrådt. I 1960 skød to Thule-eskimoer en moderbjørn med unge. De idømtes en bøde på 500 kr. hver, skindene konfiskeredes, og de fik forbud mod at passere Smith Sund til Ellesmere Island i 5 år. Denne dom, der idømtes af Thules kommuneråd, blev anset for meget streng, især sidste del af den. Men man må her erindre, hvad der står på spil, hvis man ikke opfører sig som værdige gæster i et fremmed land. Det bør dog retfærdigvis tilføjes, at Thule-eskimoerne altid har betragtet Ellesmere Island som eget land og jagt område og har svært ved at forstå, at dette ikke mere er tilfældet.

Udbyttet af bjørnejagten ved Ellesmere Island overstiger næppe 10 bjørne årligt. Man ser dog mange flere, dels bjørne, som forsvinder ud i drivisen, og dels moderbjørne med unger, som er fredede. I 1966 så en enkelt jæger 6 moderbjørne med 2 unger hver.

Isbjørne på drivisen.

Foto: Dr. Gerhard Fuchs.

Mange gamle bjørne antages at komme over land fra fjordene på vestsiden af Ellesmere Island. De søger ud i drivisen tidligt på foråret. Senere på foråret angives bjørnene at være på vandring mod nord. Det er en almindelig antagelse hos eskimoerne, at gamle hanbjørne opsøger moderbjørne med unger for at æde ungerne. Dette er ofte iagttaget.

Den mere eller mindre spredte drivis i den nordlige del af Baffin Bugt samt det åbne vand i Smith Sund må antages at være et meget vigtigt livsrum for isbjørnen størstedelen af året, så længe drivis forekommer her. En del af disse bjørne må formodes at drive sydpå med isen om sommeren. De vil da antagelig søge ind til Baffin Island og vandre nordpå langs kysten.

Alle, der kender lidt til Thule-eskimoerne, ved, hvilken stor rolle isbjørnen spiller i eskimoens tilværelse. Bjørnen er det fornemste jagtbytte. Den optræder i talrige sagn, og det er endnu i dag en fangers største stolthed at køre op til den hjemlige boplads med bjørn på slæden, høre modtagerskarens beundrende velkomstråb, være midtpunktet i fortællerkredsen ved det efterfølgende festmåltid og selv fortælle om alle jagtens enkeltheder. Det er begivenheder, som fæstner sig i sindet, fordi de bliver fortalt atter og atter. Polareskimoernes verden vil være meget fattig uden bjørnen.

Thule-eskimoen har desuden brug for bjørnens skind til mandsbukser. Et par bjørneskindsbukser er både fornemme, varme og slidstærke, og de holder et par år. Et skind kan give 2–3 par bukser alt efter størrelsen. De er behagelige at have på både sommer og vinter og kan holde både regn og kulde ude.

Desværre har efterkrigstiden ændret et og andet i Thule. Bjørneskindet har fået en handelsmæssig værdi, der er så stor, at mangan en fanger føler sig fristet til at sælge til fremmede gæster, der står med 2.000–3.000 kr. i hånden, vilde efter at købe. Et bjørneskind ser jo godt ud foran et flygel i Danmark eller Amerika.

Fangeren får selvfølgelig sin gode betaling, men den, der står bukseløs tilbage, bliver bopladsfællen, der ikke selv fik bjørn, og som ikke kan betale den dyre souvenirpris. Det gamle fangerfællesskab har fået et alvorligt knæk – der opstår en dyb klassedeling – dem med og dem uden bukser. De sidste vil også snart miste slæde og hunde; thi frysende mand får ingen fangst.

Hertil kommer, at Thules befolkning vokser, hvad bjørnebestanden næppe gør. Befolkningen er allerede nu for stor til at kunne forsyne sig selv med bjørneskind. Tilførsel af skind udefra er en lige så stor nødvendighed som tilførsel af beklædningsartikler og erhvervsredskaber. Der er endnu overskud af bjørneskind i Scoresbysund og Angmagssalik. De bedste af disse skind er der brug for i Thule.